

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 1.4.2014
čj. UKZUZ 024718/2014

Zpráva č. 2 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 17.3.–30.3.2014

1. Počasí

Na druhou polovinu března byly teploty dosti vysoké. Ranní minima se pohybovala zpočátku mezi 2 a 5 °C, občas ale teplota k ránu poklesla jen na příjemných 8 °C. Odpolední maxima pravidelně překračovala 10 °C, postupně narůstala do 22.3. až přes 20 °C. To znamenalo opět překonání maximálních teplotních rekordů na mnoha stanicích. Následující studená fronta přinesla snížení zejména maximálních teplot, které během dvou dnů klesly většinou o 10–14 °C. Mezi 25. a 27.3. na celém území a lokálně ještě do konce období se ranní minima dostala slabě pod bod mrazu. Přišly i potřebné srážky, avšak ne příliš vydatné. Sněžení bylo zaznamenáno pouze ve vysokých horských polohách. I když teploty jsou na toto období více než příjemné a rostliny dostaly alespoň minimální příděl vláh, nedostatek srážek je pro další vegetaci značným problémem. Srážky v tomto období představovaly pouze 10–25 mm, což nemůže nahradit dlouhodobý srážkový deficit.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Po příznivých podmínkách v zimním období jsou porosty ozimů v dobrém zdravotním stavu, v naprosté většině případů vzrůstově i vývojově vyrovnané. Ozimy jsou většinou přihnojené, jarní obilniny mají 1–3 listy. Někde už vzhází i mák, je zaseta mrkev, cukrovka nebo vysázeny brambory. Ve chmelnicích začali řez chmele a drátkování. Výskyty chorob jsou jen s nepatrnými výjimkami slabé, ze škůdců se začínají objevovat kohoutci a dřepčík obilní.

OBILNINY

Ozimé i jarní obilniny jsou v dobrém zdravotním stavu, infekce padlím i chorobami pat stébel jsou až na výjimky na slabé, místy i nulové úrovní.

PŠENICE OZIMÁ (RF 18–31 BBCH, fáze 8. listu až 1. kolénka)

Střední až silné výskyty **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** hlásili z okresu Přerov (Čelákovice).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení se prvního až druhého kolénka (31–32 BBCH), posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době, kdy první zrna dosáhla své konečné velikosti (71 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při

prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí střídavě napadení čtvrtého a pátého listu shora, při třetím pozorování třetího a čtvrtého listu shora a při posledním druhého a třetího listu shora. Zaznamená se počet listů s jednou nebo více pyknidami septoriové skvrnitosti pšenice, při posledním pozorování se hodnotí velikost plochy s příznaky choroby.

Ošetří se porosty s 12 a více % listů s výskytem pyknid nebo při indexu napadení 40 a více % krátce po odkvětu (71 BBCH).

První výskyty imag kohoutků (*Oulema spp.*) zaznamenali 20.3. v okrese Přerov (Kojetín), 21.3. v okrese Opava (Opava-Předměstí), 22.3. v okrese Šumperk (Bludov) a 27.3. v okresech Frýdek-Místek (Hodoňovice) a Prostějov (Němčice nad Hanou, Určice). V okrese Přerov (Čelákovice) byla 27.3. nalezena už i vajíčka.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Ojedinelé až střední poškození listů žírem imag dřepčíka obilního (*Phyllotreta vittula*) byla zaznamenána v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Za škodlivý výskyt se považuje 25 imag na 1 m² na jaře před sloupkováním nebo 300 imag na 100 smyků.

Střední výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) byl zaznamenán v okrese Bruntál (Krnov).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Střední až silné zaplevelení kakostem maličkým (*Geranium pusillum*), kokoškou pastuší tobolkou (*Capsella bursa-pastoris*), penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*), popencem břečťanovitým (*Glechoma hederacea*), ptačincem prostředním (*Stellaria media*), rozrazilou (*Veronica spp.*) a violkou rolní (*Viola arvensis*) zaznamenali v okrese Přerov (Rokytnice). Střední zaplevelení penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*) a rozrazilou (*Veronica spp.*) je hlášeno z okresu Šumperk (Moravičany).

JEČMEN OZIMÝ (RF 25–32 BBCH, pátá odnož viditelná až fáze 2. kolénka)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Výskyty houbových chorob včetně chorob pat stébel jsou hodnoceny jako všeobecně slabé. Ojedinelý střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) zjistili v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Pozorování padlí ječmene se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) a objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

JEČMEN JARNÍ (RF 09–13 BBCH, vzházení až fáze 3. listu)

Porosty jsou většinou rovnoměrně vzešlé, vzrůstově i vývojově vyrovnané, vesměs bez výskytu chorob. Na Prostějovsku (Němčice nad Hanou, Určice) ojedinelé pozorovali imaga dřepčíka obilního (*Phyllotreta vittula*) a jeho pozerky na rostlinách. Výskyty jsou dosud slabé.

Za škodlivý výskyt se považuje 25 imag na 1 m² na jaře před sloupkováním nebo 300 imag na 100 smyků.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 30–60 BBCH, počátek prodlužovacího růstu až prvé otevřené květy)

Porosty jsou většinou vyrovnané, jen místy přerostlé nebo naopak slabší. Výskyty **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** jsou hlášeny prakticky z celé oblasti, avšak pouze slabé.

Střední až silné výskyty **plísně brukvovitých (*Hyaloperonospora parasitica*)** zaznamenali v okrese Přerov (Měrovice nad Hanou).

Napadení listů se zjišťuje na podzim (na jaře) po vytvoření listové růžice (15–26 BBCH) a v období květu (63–65 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny).

Za škodlivý se považuje výskyt 5 a více % napadených rostlin.

Střední výskyty imag **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** byly pozorovány v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Skorošice, Vlčice) a Olomouc (Nedvězí). V dalších okresech jsou již výskyty pouze slabé nebo nulové.

První výskyty vajíček **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** byly zjištěny na Prostějovsku (Určice, Žešov) 20.3.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého a řepkového se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

OKOPANINY

ŘEPA (RF 00 BBCH)

Líhnutí zakladatelek **mšice makové (*Aphis fabae*)** bylo zaznamenáno v dalších okresech, a to 19.3. v okrese Olomouc (Litovel) a 27.3. v okresech Frýdek-Místek (Staříč), Karviná (Dolní Lutyně) a Přerov (Penčice). Na Prostějovsku už tvoří kolonie.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

PÍCNINY

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly pozorovány v okresech Jeseník (Horní Hoštice, Javorník-Ves), Olomouc (Senice na Hané) a Prostějov (Ptení, Ptenický Dvůr). Silné výskyty byly zaznamenány na více místech v řeparské části okresu Prostějov.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

OVOCNÉ DŘEVINY

Na celém území převládají slabé výskyty přezimujících stádií škůdců ovocných dřevin, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Pokračuje líhnutí larev svilušek a mšic na jabloních i slivoních, byla již také zaznamenána aktivita housenek píďalek nebo imag květopasa jabloňového.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 07–54 BBCH, počátek praskání pupenů až zelené špičky listů vyrůstají asi 10 mm nad šupiny pupenů)

Silný výskyt imag květopasa jabloňového (*Anthonomus pomorum*) v okrese Prostějov (Dětkovice) byl ošetřen insekticidem. Účinnost zásahu byla velmi dobrá.

Pozorování výskytu imag se provádí dvakrát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška. Kontrolují se úlovky imag květopasa jabloňového ve 30 sklepech z 30 plodných dvouletých větví.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při počtu 1,5 kusů imag v průměru na jedno sklepnutí. Po nakladení vajíček je chemická ochrana již neúčinná.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek